

Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen) aan minister zonder portefeuille (Götzen), 25 jan. 1950

Voor Götzen, mede voor andere collega's.

Ben enkele dagen ongesteld geweest door maag- en ingewandsstoornissen maar sinds gisteren weer hersteld.

In kader goodwillbezoek voerde ik met tal van autoriteiten en personen besprekingen. Alle besprekingen verliepen in zeer aangename sfeer; de stemming ten aanzien van Nederland is bij autoriteiten RIS bepaald gunstig.

Gisteren had ik een onderhoud met Sultan Djokja. Hij lijkt mij praktische idealist, vol verlangen om zijn volk te verheffen en vol daadkracht. Hij achtte intern communistisch gevaar niet groot, maar dacht dat binnen twee jaar extern communistisch gevaar belangrijke bedreiging zou gaan vormen voor Indonesië. Reeds nu grijpen infiltraties plaats. Gevaarlijke punten zijn Sumatra en ook West-Borneo met zijn grote Chinese bevolking. Erkenning Chinese bewind achtte hij moeilijk probleem vooral in verband met oprichting van Chinese Ambassade en beïnvloeding daardoor van hier zo talrijke en financieel invloedrijke Chinezen. Over de hulp die wij verleend hebben bij de liquidatie van het geval Westerling was hij goed te spreken. Toen ik er op wees, dat het niet bekendmaken van de voorwaarden waarop KNIL naar RIS kon overgaan de stemming in KNIL ongunstig beïnvloedde, zeide hij, dat hij van plan was geweest te dier zake en ook wat plaatsing van KNIL-officieren op hoge posten betreft maatregelen te nemen, maar dat hij deze nu moest opschorten, omdat ten gevolge van de relatief hoge verliezen, die de TNI te Bandung had geleden, bij de TNI een aversie tegen KNIL was ontstaan, terwijl ook in politieke kringen thans verluidde, dat KNIL door RIS niet vertrouwd kon worden. Hij meende dat deze stemming spoedig weer tot het verleden zou behoren en dan zou hij doortasten. De TNI, zo zeide hij, had als guerilla-leger zijn verdiensten gehad maar was om te fungeren als normaal leger nog te zwak gedisciplineerd en geëncadreerd en ook wel wat heterogeen.

Met Anak Agung had ik ook een bespreking in aanwezigheid van zijn Republikeinse Secretaris-Generaal. Ik besprak met hem o.m. de belangen van Indologische studenten, die voor binnenlandse bestuur werden opgeleid. Hij zeide, dat deze opleiding te weinig specialistisch was. Hij zag liever dat studenten zich speciaal toediepen op belasting-gebied of op economisch gebied of op gebied wetgeving, omdat men zulke gespecialiseerde deskundige krachten in het bestuursapparaat van Indonesië zeer nodig had. Studenten, die thans hun laatste studiejaar afmaken, behoeven zich z.i. niet ongerust te maken. Met een korte aanvullingscursus in Indonesië zouden zij kunnen volstaan. De Secretaris-Generaal was het hier volledig mee eens. Hij was groot voorstander van het aantrekken van jonge Nederlandse krachten, omdat deze zich gemakkelijker bij de nieuwe verhoudingen aanpasten dan oudere. De Leidse faculteit staat meer in gratie dan de Utrechtse. Voor Prof. Logemann had men veel bewondering.

Over het zelfde onderwerp sprak ik met de Minister van Onderwijs. Deze klaagde zijn nood over het groot gebrek aan Nederlandse leerboeken, waarom Indonesië schreeuwde. Hij hoopte, dat Nederland zich zijn culturele invloed niet zou laten ontnemen door Engelsen en Amerikanen, die zeer actief zijn en onder meer hem boekerij hadden aangeboden. Hij sprak over noodzakelijke samenwerking met Nederlandse Universiteiten en zou zeer graag zien wanneer collega Rutten hem in April bezoek zou willen brengen, welk bezoek hij dan in de zomer van dit jaar zou willen beantwoorden.

Met de Minister van Justitie heb ik gesproken over de opbouw van het Uniehof. Hij toonde grote belangstelling voor de Ned. wetgeving en zou graag alle wetsvoorstellen en handelingen der Staten-Generaal ontvangen. Sterk was hij en zijn omgeving geïnteresseerd bij het werk van Prof. Meyers. Men zou gaarne iets meer weten van het door hem ontworpen Burgerlijk

Wetboek. Prof. Meyers heeft hier vele oud-leerlingen en ik geloof dat een bezoek van hem aan Indonesië, waarbij hij b.v. voordrachten zou kunnen houden over wetgevingstechniek en iets zou kunnen vertellen over zijn ontwerp Burgerlijk Wetboek en over de eenmaking van het recht tussen Nederland, België en Luxemburg, zeer hoog aangeslagen zou worden. De kosten van deze en dergelijke bezoeken mogen m.i. geen bezwaar zijn, omdat zij volsterkt noodzakelijk zijn voor de bevordering van goede en gezonde verhoudingen. Misschien kan onze collega van Justitie gemachtigd worden om de nodige contacten op te nemen met Prof. Meyers en vervolgens met HC.

Ik moge tenslotte nog mijn oordeel geven over het voorgevallene te Bandung. Dit incident was van korte levensduur, slechts een eendagsvlinder. Van schuld zijn wij niet vrij te pleiten. Op vertogen van Hatta om KST te verwijderen, had HC op gezag leger geantwoord, dat wij onze troepen in de hand hadden. De desertie van 300 man bewees het tegendeel. Nu is weliswaar deze desertie bijna geheel in een dag geredresseerd en zijn de deserteurs sindsdien afgevoerd, maar dit neemt het feit zelf niet weg.

De actie Westerling blijft een latent gevaar. Westerling zelf schijnt een onverschrokken commandant, maar geen organisator te zijn; is verslaafd aan drank en spel, zodat geen omvangrijke gevaren van zijn zijde dreigen, maar wel nieuwe incidenten van het kaliber Bandung of iets groter.

Het ergste acht ik het volkomen falen van de TNI als gezagsinstituut. De TNI was gewaarschuwd voor naderend gevaar, maar werd in een minimum van tijd uitgeschakeld met een verlies van 60, terwijl de groep Westerling niet meer dan een paar gewonden had. Hieruit blijkt m.i. hoezeer de RIS behoefte heeft aan overgang van KNIL, een overgang die juist nu tijdelijk zeer moeilijk van RIS te verwachten is. De scherpe toon, die men van de zijde van RIS tegen ons aanslaat, is m.i. vooral te zien als een poging om het volmaakt falen van de TNI te verbloemen, welk falen in binnen- en buitenland bekend is geworden.